

Europarådets rammekonvensjon om beskyttelse av nasjonale minoriteter

De medlemsstater i Europarådet og de øvrige stater som har undertegnet denne Rammekonvensjon, som tar i betraktning at Europarådet har som mål å skape større enhet blant sine medlemmer, i den hensikt å verne om og virkeliggjøre de idealer og prinsipper som er deres felles arv;

som tar i betraktning at en av måtene dette mål kan nås på, er å opprettholde og videreføre menneskerettighetene og de grunnleggende friheter;

som ønsker å følge opp erklæringen til stats- og regjeringssjefene i Europarådets medlemsstater, vedtatt i Wien den 9. oktober 1993;

idet de beslutter å beskytte, innenfor sine respektive territorier, nasjonale minoriteters eksistens;

som tar i betraktning at omveltningene i europeisk historie har vist at beskyttelsen av nasjonale minoriteter er avgjørende for stabilitet, demokratisk sikkerhet og fred på dette kontinent;

som tar i betraktning at et pluralistisk og genuint demokratisk samfunn ikke bare bør respektere den etniske, kulturelle, språklige og religiøse identitet til enhver person som tilhører en nasjonal minoritet, men også bør legge forholdene til rette for at de kan uttrykke, bevare og utvikle denne identiteten;

som tar i betraktning at det er nødvendig å skape en atmosfære av toleranse og dialog for at kulturelt mangfold skal kunne være en kilde og en faktor, ikke til splittelse, men til berikelse for hvert samfunn;

som tar i betraktning at virkeliggjørelsen av et tolerant og fremgangsrikt Europa ikke bare er avhengig av samarbeid mellom statene, men også krever samarbeid over grensene mellom lokale og regionale myndigheter, uten at noen stats konstitusjon og territoriale integritet derved berøres;

som tar i betraktning Konvensjonen om beskyttelse av menneskerettighetene og de grunnleggende friheter, og Protokollene til denne;

som tar i betraktning forpliktelsene angående beskyttelsen av nasjonale minoriteter i De Forente Nasjoners konvensjoner og erklæringer og i dokumentene fra Konferansen om sikkerhet og samarbeid i Europa, særlig København-dokumentet av den 29. juni 1990;

idet de beslutter å definere de prinsipper som skal respekteres og de plikter som følger av dem, for å sikre effektiv beskyttelse av nasjonale minoriteter og av rettighetene og frihetene til personer som tilhører slike minoriteter, i medlemsstatene og slike andre stater som måtte bli parter til dette dokument, i henhold til rettsstatens prinsipper og med respekt for statenes territoriale integritet og nasjonale suverenitet;

som er fast bestemt på å gjennomføre de prinsipper som er nedfelt i denne rammekonvensjon gjennom nasjonal lovgivning og egnede politiske virkemidler;

er blitt enige om følgende:

DEL I

Artikkel 1

Beskyttelsen av nasjonale minoriteter og av rettighetene og frihetene til personer som tilhører slike minoriteter, inngår som en integrert del av den internasjonale beskyttelsen av menneskerettighetene, og faller dermed innenfor rammen av internasjonalt samarbeid.

Artikkel 2

Bestemmelsene i denne Rammekonvensjon skal anvendes i god tro, i en ånd av forståelse og toleranse, og i samsvar med prinsippene om gode naboforhold, vennskapelige forbindelser og samarbeid mellom statene.

Artikkel 3

1. Enhver person som tilhører en nasjonal minoritet, skal ha rett til fritt å velge å bli behandlet eller ikke å bli behandlet som sådan, og det skal ikke oppstå noen ulempe som følge av dette valg eller av utøvelsen av de rettigheter som er knyttet til dette valg.

2. Personer som tilhører nasjonale minoriteter, kan utøve rettighetene og nyte godt av frihetene som følger av de prinsipper som er nedfelt i denne Rammekonvensjon såvel individuelt som i fellesskap med andre.

DEL II

Artikkel 4

1. Partene forplikter seg til å garantere for personer som tilhører nasjonale minoriteter retten til likhet for loven og til lik beskyttelse av loven. I denne forbindelse skal enhver diskriminering basert på tilhørighet til en nasjonal minoritet være forbudt.
2. Partene forplikter seg til der det er nødvendig å treffe egnede tiltak for å fremme full og effektiv likestilling mellom personer som tilhører en nasjonal minoritet og dem som tilhører majoriteten, på alle områder av det økonomiske, sosiale, politiske og kulturelle liv. I denne forbindelse skal de ta behørig hensyn til de særegne forhold som gjelder for de personer som tilhører nasjonale minoriteter.
3. De tiltak som treffes i samsvar med paragraf 2, skal ikke betraktes som diskriminerende handlinger.

Artikkel 5

1. Partene forplikter seg til å fremme de forutsetninger som er nødvendige for at personer som tilhører nasjonale minoriteter, kan bevare og utvikle sin kultur, samt bevare de grunnleggende bestanddelene av sin identitet, det vil si deres religion, språk, tradisjoner og kulturarv.
2. Uten at tiltak truffet i henhold til deres generelle integrasjonspolitikkk derved berøres, skal Partene avstå fra politikk eller praksis som tar sikte på å assimilere personer som tilhører nasjonale minoriteter mot deres vilje, og beskytte disse personene mot enhver handling som tar sikte på slik assimilasjon.

Artikkel 6

1. Partene skal fremme en ånd av toleranse og tverr-kulturell dialog og treffe effektive tiltak for å fremme gjensidig respekt og forståelse og samarbeid mellom alle personer som bor på deres territorium, uansett disse personers etniske, kulturelle, språklige eller religiøse identitet, særlig på områdene utdanning, kultur og media.
2. Partene forplikter seg til å treffe egnede tiltak for å beskytte personer som kan utsettes for diskriminerende, fiendtlige eller voldelige handlinger, eller trusler om dette, som følge av deres etniske, kulturelle, språklige eller religiøse identitet.

Artikkel 7

Partene skal sikre respekt for den rett enhver person som tilhører en nasjonal minoritet har til fritt til å delta i fredelige forsamlinger, frihet til forening med andre, ytringsfrihet samt tankefrihet, samvittighetsfrihet og religionsfrihet.

Artikkel 8

Partene forplikter seg til å anerkjenne at enhver person som tilhører en nasjonal minoritet, har rett til å gi uttrykk for sin religion eller overbevisning og til å opprette religiøse institusjoner, organisasjoner og foreninger.

Artikkel 9

1. Partene forplikter seg til å anerkjenne at retten til ytringsfrihet for enhver person som tilhører en nasjonal minoritet, omfatter frihet til å ha meninger og å motta og meddele opplysninger og idéer på minoritetsspråket, uten inngrep av offentlige myndigheter og uten hensyn til grenser. Partene skal innenfor rammen av sitt rettssystem sikre at personer som tilhører en nasjonal minoritet, ikke blir utsatt for diskriminering i sin adgang til mediene.
2. Paragraf 1 skal ikke hindre Parter fra å kreve lisensiering av radio- og fjernsynsringkasting eller kinoforetak, uten diskriminering og basert på objektive kriterier.

3. Partene skal ikke hindre personer som tilhører nasjonale minoriteter, i å skape og bruke trykte medier. Innenfor de rettslige rammer for radio- og fjernsynskringkasting, skal de så langt som mulig og under hensyn til bestemmelsene i avsnitt 1, sikre at personer som tilhører nasjonale minoriteter, gis mulighet til å skape og bruke sine egne medier.
4. Innenfor rammen av sitt rettssystem skal Partene treffe egnede tiltak for å lette adgang til mediene for personer som tilhører nasjonale minoriteter og for å fremme toleranse og gi mulighet for kulturelt mangfold.

Artikkel 10

1. Partene forplikter seg til å anerkjenne at enhver person som tilhører en nasjonal minoritet, har rett til fritt og uhindret å bruke sitt minoritetsspråk privat og offentlig, i tale og skrift.
2. I områder som tradisjonelt eller i betydelig antall er bebodd av personer som tilhører nasjonale minoriteter, skal Partene, dersom disse personene anmoder om det og når en slik anmodning svarer til et reelt behov, søke så langt som mulig å legge forholdene til rette for bruk av minoritetsspråket i samkvem mellom disse personene og forvaltningsmyndighetene.
3. Partene forplikter seg til å garantere retten for enhver person som tilhører en nasjonal minoritet til straks å bli underrettet på et språk vedkommende forstår, om grunnene til at vedkommende er pågrepet og om innholdet i og grunnen til en eventuell siktelse mot ham eller henne, og til å forsvare seg på dette språket, om nødvendig med vederlagsfri bistand av en tolk.

Artikkel 11

1. Partene forplikter seg til å anerkjenne at enhver person som tilhører en nasjonal minoritet, har rett til å bruke sitt etternavn (patronymikon) og fornavn på minoritetsspråket, samt rett til offisiell anerkjennelse av dem, på en måte som er fastsatt i deres rettssystem.
2. Partene forplikter seg til å anerkjenne at enhver person som tilhører en nasjonal minoritet, har rett til å fremvise skilt, inskripsjoner og annen informasjon av privat art som er synlig for allmennheten, på sitt minoritetsspråk.
3. I områder som tradisjonelt er bebodd av et betydelig antall personer som tilhører en nasjonal minoritet, skal Partene innenfor rammen av sitt rettssystem, herunder avtaler med andre stater der det er aktuelt, og under hensyn til sine særegne forhold, søke å fremvise tradisjonelle stedsnavn, gatenavn og andre topografiske angivelser beregnet på allmennheten, også på minoritetsspråket når det er tilstrekkelig etterspørsel etter slike angivelser.

Artikkel 12

1. Partene skal, der det er aktuelt, treffe tiltak på utdannings- og forskningsområdet for å fremme kunnskap om såvel sine nasjonale minoriteters som majoritetens kultur, historie, språk og religion.
2. I denne forbindelse, skal Partene blant annet sørge for tilfredsstillende muligheter for læreropplæring og tilgang til lærebøker, samt lette kontakten mellom elever og lærere fra ulike samfunn.
3. Partene forplikter seg til å fremme like muligheter for tilgang til utdanning på alle nivåer for personer som tilhører nasjonale minoriteter.

Artikkel 13

1. Innenfor rammen av sitt utdanningssystem skal Partene anerkjenne at personer som tilhører en nasjonal minoritet, har rett til å opprette og drive sine egne private utdannings- og opplæringsinstitusjoner.
2. Utøvelsen av denne rettigheten skal ikke medføre noen økonomisk forpliktelse for Partene.

Artikkel 14

1. Partene forplikter seg til å anerkjenne at enhver person som tilhører en nasjonal minoritet, har rett til å lære sitt minoritetsspråk.

2. I områder som tradisjonelt eller i betydelig antall er bebodd av personer som tilhører nasjonale minoriteter, skal Partene, dersom det er tilstrekkelig etterspørsel, så langt som mulig og innenfor rammen av sitt utdanningssystem, søke å sikre at personer som tilhører disse minoritetene, har tilfredsstillende muligheter for å lære minoritetsspråket eller motta undervisning på dette språket.
3. Paragraf 2 i denne artikkel skal gjennomføres uten at læring av eller undervisning på det offisielle språket derved berøres.

Artikkel 15

Partene skal skape de forutsetninger som er nødvendige for at personer som tilhører nasjonale minoriteter, sikres effektiv deltakelse i det kulturelle, sosiale og økonomiske liv og i offentlige anliggender, særlig de som berører dem.

Artikkel 16

Partene skal avstå fra tiltak som endrer befolkningssammensetningen i områder som bebos av personer som tilhører nasjonale minoriteter og som tar sikte på å innskrenke de rettigheter og friheter som følger av prinsippene nedfelt i denne Rammekonvensjon.

Artikkel 17

1. Partene forplikter seg til ikke å foreta inngrep i den retten personer som tilhører nasjonale minoriteter, har til å opprette og opprettholde fri og fredelig kontakt over landegrensene med personer som har lovlig opphold i andre stater, særlig dem som deler deres etniske, kulturelle, språklige eller religiøse identitet, eller en felles kulturarv.
2. Partene forplikter seg til ikke å foreta inngrep i den rettighet personer som tilhører nasjonale minoriteter, har til å delta i ikke-statlige organisasjoners virksomhet, både på nasjonalt og internasjonalt nivå.

Artikkel 18

1. Partene skal, der det er nødvendig, søke å inngå bilaterale og multilaterale avtaler med andre stater, særlig nabostater, for å sikre beskyttelsen av personer som tilhører de berørte nasjonale minoriteter.
2. Der det er relevant, skal Partene treffe tiltak for å oppmuntre til samarbeid over grensene.

Artikkel 19

Partene forplikter seg til å respektere og gjennomføre de prinsipper som er nedfelt i denne Rammekonvensjon og til å foreta, der det er nødvendig, bare slike begrensninger, innskrenkninger eller fravik som er foreskrevet i internasjonale rettslige instrumenter, særlig Konvensjonen om beskyttelse av menneskerettighetene og de grunnleggende friheter, i den utstrekning de er relevante for de rettigheter og friheter som følger av de nevnte prinsipper.

DEL III

Artikkel 20

Under utøvelsen av de rettigheter og friheter som følger av prinsippene nedfelt i denne Rammekonvensjon, skal enhver person som tilhører en nasjonal minoritet, respektere nasjonal lovgivning og andres rettigheter, særlig rettighetene til personer som tilhører majoriteten eller andre nasjonale minoriteter.

Artikkel 21

Intet i denne Rammekonvensjon skal bli tolket slik at det innebærer noen rett til å utøve virksomhet eller foreta handlinger som er i strid med de grunnleggende prinsippene i folkeretten, derunder særlig statenes suverene likhet, territoriale integritet og politiske uavhengighet.

Artikkel 22

Intet i denne Rammekonvensjon skal bli tolket slik at det begrenser eller fraviker noen av de menneskerettigheter og grunnleggende friheter som måtte være sikret ved noen Kontraherende Parts lover eller ved noen andre avtaler den er part i.

Artikkel 23

De rettigheter og friheter som følger av prinsippene nedfelt i denne Rammekonvensjon, skal, i den utstrekning de er gjenstand for tilsvarende bestemmelser i Konvensjonen om beskyttelse av menneskerettighetene og de grunnleggende friheter eller i dens Protokoller, forstås slik at de er i samsvar med de sistnevnte bestemmelser.

DEL IV

Artikkel 24

1. Ministerkomitéen i Europarådet skal overvåke de Kontraherende Parters gjennomføring av denne Rammekonvensjon.
2. De Parter som ikke er medlemmer av Europarådet, skal delta i gjennomføringsmekanismen på en måte som vil bli fastsatt.

Artikkel 25

1. Innen en frist på ett år etter at denne Rammekonvensjon er trådt i kraft for en Kontraherende Part, skal Parten oversende til Europarådets Generalsekretær fullstendig informasjon om lovgivningsmessige og andre tiltak som er truffet for å iverksette de prinsipper som er nedfelt i denne Rammekonvensjon.
2. Deretter skal hver Part med jevne mellomrom og hver gang Ministerkomitéen anmoder om det, oversende til Generalsekretæren all tilleggsinformasjon av betydning for gjennomføringen av denne Rammekonvensjon.
3. Generalsekretæren skal videresende til Ministerkomitéen den informasjon som er oversendt i henhold til bestemmelsene i denne artikkel.

Artikkel 26

1. Når den vurderer om de tiltak Partene har truffet for å iverksette prinsippene nedfelt i denne Rammekonvensjon er fyllestgjørende, skal Ministerkomitéen bistås av en rådgivende komité. Komiteens medlemmer skal ha anerkjent ekspertise på området beskyttelse av nasjonale minoriteter.
2. Sammensetningen av denne rådgivende komité og dens prosedyre skal bestemmes av Ministerkomitéen innen en frist på ett år etter at denne Rammekonvensjon er trådt i kraft.

DEL V

Artikkel 27

Denne Rammekonvensjon skal være åpen for undertegning av medlemsstatene i Europarådet. Inntil tidspunktet for Konvensjonens ikrafttredelse, skal den også være åpen for undertegning av enhver annen stat som er invitert til dette av Ministerkomitéen. Den er gjenstand for ratifikasjon, vedtakelse eller godkjenning. Ratifikasjons-, vedtakelses- eller godkjenningsdokumenter skal deponeres hos Europarådets Generalsekretær.

Artikkel 28

1. Denne Rammekonvensjon skal tre i kraft den første dag i måneden etter utløpet av en periode på tre måneder etter den dag då tolv av medlemsstatene i Europarådet har gitt sitt samtykke til å være bundet av Konvensjonen i samsvar med bestemmelsene i artikkel 27.
2. For en medlemsstat som senere gir sitt samtykke til å være bundet av Rammekonvensjonen, skal den tre i kraft den første dag i måneden etter utløpet av en periode på tre måneder etter

den dag da vedkommende stats ratifikasjons-, vedtakelses- eller godkjenningssdokumentet er blitt deponert.

Artikkel 29

1. Etter at denne Rammekonvensjon er trådt i kraft og etter samråd med de Kontraherende Stater, kan Europarådets Ministerkomité ved et vedtak gjort med det flertall som er fastsatt i artikkel 20.d i Vedtektene for Europarådet, invitere til å tiltre Konvensjonen enhver stat som ikke er medlem av Europarådet og som er blitt invitert til å undertegne i samsvar med bestemmelsene i artikkel 27, men ennå ikke har gjort det, samt enhver annen ikke-medlemsstat.
2. For en tiltredende stat skal Rammekonvensjonen tre i kraft den første dag i måneden etter utløpet av en periode på tre måneder etter den dag da vedkommende stats tiltredelsesdokumentet er blitt deponert hos Europarådets Generalsekretær.

Artikkel 30

1. Enhver stat kan ved undertegningen eller når den deponerer sitt ratifikasjons-, vedtakelses-, godkjennings- eller tiltredelsesdokumentet, angi det territorium eller de territorier hvis internasjonale forbindelser den er ansvarlig for og som denne Rammekonvensjon skal gjelde for.
2. Enhver stat kan når som helst deretter, ved erklæring til Europarådets Generalsekretær, utvide anvendelsesområdet for denne Rammekonvensjon til et hvilket som helst annet territorium angitt i erklæringen. For et slikt territorium skal Rammekonvensjonen tre i kraft den første dag i måneden etter utløpet av en periode på tre måneder etter den dag Generalsekretæren har mottatt erklæringen.
3. Enhver erklæring som er avgitt i henhold til de to foregående avsnitt kan trekkes tilbake i forhold til et territorium angitt i erklæringen ved en meddelelse til Generalsekretæren. Tilbaketrekingen skal få virkning den første dag i måneden som følger etter utløpet av en periode på tre måneder etter den dag Generalsekretæren har mottatt meddelelsen.

Artikkel 31

1. Enhver Part kan på et hvilket som helst tidspunkt si opp denne Rammekonvensjon ved notifikasjon til Europarådets Generalsekretær.
2. En slik oppsigelse får virkning den første dag i måneden etter utløpet av en periode på seks måneder etter den dag Generalsekretæren har mottatt notifikasjonen.

Artikkel 32

Europarådets Generalsekretær skal underrette medlemsstatene i Rådet, andre stater som har undertegnet og enhver stat som har tiltrådt denne Rammekonvensjon, om:

- a. enhver undertegning;
- b. deponering av ethvert ratifikasjons-, vedtakelses-, godkjennings- eller tiltredelsesdokument;
- c. enhver ikrafttredelsesdato for denne Rammekonvensjonen i samsvar med artiklene 28, 29 og 30;
- d. enhver annen handling, notifikasjon eller erklæring som gjelder denne Rammekonvensjon.

Til bekreftelse av dette har de undertegnede, som har behørig fullmakt til det, undertegnet denne Rammekonvensjon.

Utferdiget i Strasbourg, den 1. februar 1995 i ett eksemplar i engelsk og fransk tekst, som begge har samme gyldighet, og som skal bli deponert i Europarådets arkiver. Generalsekretæren i Europarådet skal oversende bekreftede kopier til hver medlemsstat i Europarådet og til enhver stat som er invitert til å undertegne eller tiltre denne Rammekonvensjonen.

1 Framework Convention for the Protection of National Minorities

The member States of the Council of Europe and the other States, signatories to the present framework Convention,

Considering that the aim of the Council of Europe is to achieve greater unity between its members for the purpose of safeguarding and realising the ideals and principles which are their common heritage;

Considering that one of the methods by which that aim is to be pursued is the maintenance and further realisation of human rights and fundamental freedoms;

Wishing to follow-up the Declaration of the Heads of State and Government of the member States of the Council of Europe adopted in Vienna on 9 October 1993;

Being resolved to protect within their respective territories the existence of national minorities;

Considering that the upheavals of European history have shown that the protection of national minorities is essential to stability, democratic security and peace in this continent;

Considering that a pluralist and genuinely democratic society should not only respect the ethnic, cultural, linguistic and religious identity of each person belonging to a national minority, but also create appropriate conditions enabling them to express, preserve and develop this identity;

Considering that the creation of a climate of tolerance and dialogue is necessary to enable cultural diversity to be a source and a factor, not of division, but of enrichment for each society;

Considering that the realisation of a tolerant and prosperous Europe does not depend solely on co-operation between States but also requires transfrontier co-operation between local and regional authorities without prejudice to the constitution and territorial integrity of each State;

Having regard to the Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms and the Protocols thereto;

Having regard to the commitments concerning the protection of national minorities in United Nations conventions and declarations and in the documents of the Conference on Security and Co-operation in Europe, particularly the Copenhagen Document of 29 June 1990;

Being resolved to define the principles to be respected and the obligations which flow from them, in order to ensure, in the member States and such other States as may become Parties to the present instrument, the effective protection of national minorities and of the rights and freedoms of persons belonging to those minorities, within the rule of law, respecting the territorial integrity and national sovereignty of states;

Being determined to implement the principles set out in this framework Convention through national legislation and appropriate governmental policies,

Have agreed as follows:

Section I

Article 1

The protection of national minorities and of the rights and freedoms of persons belonging to those minorities forms an integral part of the international protection of human rights, and as such falls within the scope of international co-operation.

Article 2

The provisions of this framework Convention shall be applied in good faith, in a spirit of understanding and tolerance and in conformity with the principles of good neighbourliness, friendly relations and co-operation between States.

Article 3

1. Every person belonging to a national minority shall have the right freely to choose to be treated or not to be treated as such and no disadvantage shall result from this choice or from the exercise of the rights which are connected to that choice.

2. Persons belonging to national minorities may exercise the rights and enjoy the freedoms flowing from the principles enshrined in the present framework Convention individually as well as in community with others.

Section II

Article 4

1. The Parties undertake to guarantee to persons belonging to national minorities the right of equality before the law and of equal protection of the law. In this respect, any discrimination based on belonging to a national minority shall be prohibited.
2. The Parties undertake to adopt, where necessary, adequate measures in order to promote, in all areas of economic, social, political and cultural life, full and effective equality between persons belonging to a national minority and those belonging to the majority. In this respect, they shall take due account of the specific conditions of the persons belonging to national minorities.
3. The measures adopted in accordance with paragraph 2 shall not be considered to be an act of discrimination.

Article 5

1. The Parties undertake to promote the conditions necessary for persons belonging to national minorities to maintain and develop their culture, and to preserve the essential elements of their identity, namely their religion, language, traditions and cultural heritage.
2. Without prejudice to measures taken in pursuance of their general integration policy, the Parties shall refrain from policies or practices aimed at assimilation of persons belonging to national minorities against their will and shall protect these persons from any action aimed at such assimilation.

Article 6

1. The Parties shall encourage a spirit of tolerance and intercultural dialogue and take effective measures to promote mutual respect and understanding and co-operation among all persons living on their territory, irrespective of those persons' ethnic, cultural, linguistic or religious identity, in particular in the fields of education, culture and the media.
2. The Parties undertake to take appropriate measures to protect persons who may be subject to threats or acts of discrimination, hostility or violence as a result of their ethnic, cultural, linguistic or religious identity.

Article 7

The Parties shall ensure respect for the right of every person belonging to a national minority to freedom of peaceful assembly, freedom of association, freedom of expression, and freedom of thought, conscience and religion.

Article 8

The Parties undertake to recognise that every person belonging to a national minority has the right to manifest his or her religion or belief and to establish religious institutions, organisations and associations.

Article 9

1. The Parties undertake to recognise that the right to freedom of expression of every person belonging to a national minority includes freedom to hold opinions and to receive and impart information and ideas in the minority language, without interference by public authorities and regardless of frontiers. The Parties shall ensure, within the framework of their legal systems, that persons belonging to a national minority are not discriminated against in their access to the media.
2. Paragraph 1 shall not prevent Parties from requiring the licensing, without discrimination and based on objective criteria, of sound radio and television broadcasting, or cinema enterprises.

3. The Parties shall not hinder the creation and the use of printed media by persons belonging to national minorities. In the legal framework of sound radio and television broadcasting, they shall ensure, as far as possible, and taking into account the provisions of paragraph 1, that persons belonging to national minorities are granted the possibility of creating and using their own media.
4. In the framework of their legal systems, the Parties shall adopt adequate measures in order to facilitate access to the media for persons belonging to national minorities and in order to promote tolerance and permit cultural pluralism.

Article 10

1. The Parties undertake to recognise that every person belonging to a national minority has the right to use freely and without interference his or her minority language, in private and in public, orally and in writing.
2. In areas inhabited by persons belonging to national minorities traditionally or in substantial numbers, if those persons so request and where such a request corresponds to a real need, the Parties shall endeavour to ensure, as far as possible, the conditions which would make it possible to use the minority language in relations between those persons and the administrative authorities.
3. The Parties undertake to guarantee the right of every person belonging to a national minority to be informed promptly, in a language which he or she understands, of the reasons for his or her arrest, and of the nature and cause of any accusation against him or her, and to defend himself or herself in this language, if necessary with the free assistance of an interpreter.

Article 11

1. The Parties undertake to recognise that every person belonging to a national minority has the right to use his or her surname (patronym) and first names in the minority language and the right to official recognition of them, according to modalities provided for in their legal system.
2. The Parties undertake to recognise that every person belonging to a national minority has the right to display in his or her minority language signs, inscriptions and other information of a private nature visible to the public.
3. In areas traditionally inhabited by substantial numbers of persons belonging to a national minority, the Parties shall endeavour, in the framework of their legal system, including, where appropriate, agreements with other States, and taking into account their specific conditions, to display traditional local names, street names and other topographical indications intended for the public also in the minority language when there is a sufficient demand for such indications.

Article 12

1. The Parties shall, where appropriate, take measures in the fields of education and research to foster knowledge of the culture, history, language and religion of their national minorities and of the majority.
2. In this context the Parties shall inter alia provide adequate opportunities for teacher training and access to textbooks, and facilitate contacts among students and teachers of different communities.
3. The Parties undertake to promote equal opportunities for access to education at all levels for persons belonging to national minorities.

Article 13

1. Within the framework of their education systems, the Parties shall recognise that persons belonging to a national minority have the right to set up and to manage their own private educational and training establishments.
2. The exercise of this right shall not entail any financial obligation for the Parties.

Article 14

1. The Parties undertake to recognise that every person belonging to a national minority has the right to learn his or her minority language.
2. In areas inhabited by persons belonging to national minorities traditionally or in substantial numbers, if there is sufficient demand, the Parties shall endeavour to ensure, as far as possible and within the framework of their education systems, that persons belonging to those minorities have adequate opportunities for being taught the minority language or for receiving instruction in this language.
3. Paragraph 2 of this article shall be implemented without prejudice to the learning of the official language or the teaching in this language.

Article 15

The Parties shall create the conditions necessary for the effective participation of persons belonging to national minorities in cultural, social and economic life and in public affairs, in particular those affecting them.

Article 16

The Parties shall refrain from measures which alter the proportions of the population in areas inhabited by persons belonging to national minorities and are aimed at restricting the rights and freedoms flowing from the principles enshrined in the present framework Convention.

Article 17

1. The Parties undertake not to interfere with the right of persons belonging to national minorities to establish and maintain free and peaceful contacts across frontiers with persons lawfully staying in other States, in particular those with whom they share an ethnic, cultural, linguistic or religious identity, or a common cultural heritage.
2. The Parties undertake not to interfere with the right of persons belonging to national minorities to participate in the activities of non-governmental organisations, both at the national and international levels.

Article 18

1. The Parties shall endeavour to conclude, where necessary, bilateral and multilateral agreements with other States, in particular neighbouring States, in order to ensure the protection of persons belonging to the national minorities concerned.
2. Where relevant, the Parties shall take measures to encourage transfrontier co-operation.

Article 19

The Parties undertake to respect and implement the principles enshrined in the present framework Convention making, where necessary, only those limitations, restrictions or derogations which are provided for in international legal instruments, in particular the Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms, in so far as they are relevant to the rights and freedoms flowing from the said principles.

Section III

Article 20

In the exercise of the rights and freedoms flowing from the principles enshrined in the present framework Convention, any person belonging to a national minority shall respect the national legislation and the rights of others, in particular those of persons belonging to the majority or to other national minorities.

Article 21

Nothing in the present framework Convention shall be interpreted as implying any right to engage in any activity or perform any act contrary to the fundamental principles of international law and in particular of the sovereign equality, territorial integrity and political independence of States.

Article 22

Nothing in the present framework Convention shall be construed as limiting or derogating from any of the human rights and fundamental freedoms which may be ensured under the laws of any Contracting Party or under any other agreement to which it is a Party.

Article 23

The rights and freedoms flowing from the principles enshrined in the present framework Convention, in so far as they are the subject of a corresponding provision in the Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms or in the Protocols thereto, shall be understood so as to conform to the latter provisions.

Section IV

Article 24

1. The Committee of Ministers of the Council of Europe shall monitor the implementation of this framework Convention by the Contracting Parties.
2. The Parties which are not members of the Council of Europe shall participate in the implementation mechanism, according to modalities to be determined.

Article 25

1. Within a period of one year following the entry into force of this framework Convention in respect of a Contracting Party, the latter shall transmit to the Secretary General of the Council of Europe full information on the legislative and other measures taken to give effect to the principles set out in this framework Convention.
2. Thereafter, each Party shall transmit to the Secretary General on a periodical basis and whenever the Committee of Ministers so requests any further information of relevance to the implementation of this framework Convention.
3. The Secretary General shall forward to the Committee of Ministers the information transmitted under the terms of this Article.

Article 26

1. In evaluating the adequacy of the measures taken by the Parties to give effect to the principles set out in this framework Convention the Committee of Ministers shall be assisted by an advisory committee, the members of which shall have recognised expertise in the field of the protection of national minorities.
2. The composition of this advisory committee and its procedure shall be determined by the Committee of Ministers within a period of one year following the entry into force of this framework Convention.

Section V

Article 27

This framework Convention shall be open for signature by the member States of the Council of Europe. Up until the date when the Convention enters into force, it shall also be open for signature by any other State so invited by the Committee of Ministers. It is subject to ratification, acceptance or approval. Instruments of ratification, acceptance or approval shall be deposited with the Secretary General of the Council of Europe.

Article 28

1. This framework Convention shall enter into force on the first day of the month following the expiration of a period of three months after the date on which twelve member States of the Council of Europe have expressed their consent to be bound by the Convention in accordance with the provisions of Article 27.
2. In respect of any member State which subsequently expresses its consent to be bound by it, the framework Convention shall enter into force on the first day of the month following the

expiration of a period of three months after the date of the deposit of the instrument of ratification, acceptance or approval.

Article 29

1. After the entry into force of this framework Convention and after consulting the Contracting States, the Committee of Ministers of the Council of Europe may invite to accede to the Convention, by a decision taken by the majority provided for in Article 20.d of the Statute of the Council of Europe, any non-member State of the Council of Europe which, invited to sign in accordance with the provisions of Article 27, has not yet done so, and any other non-member State.
2. In respect of any acceding State, the framework Convention shall enter into force on the first day of the month following the expiration of a period of three months after the date of the deposit of the instrument of accession with the Secretary General of the Council of Europe.

Article 30

1. Any State may at the time of signature or when depositing its instrument of ratification, acceptance, approval or accession, specify the territory or territories for whose international relations it is responsible to which this framework Convention shall apply.
2. Any State may at any later date, by a declaration addressed to the Secretary General of the Council of Europe, extend the application of this framework Convention to any other territory specified in the declaration. In respect of such territory the framework Convention shall enter into force on the first day of the month following the expiration of a period of three months after the date of receipt of such declaration by the Secretary General.
3. Any declaration made under the two preceding paragraphs may, in respect of any territory specified in such declaration, be withdrawn by a notification addressed to the Secretary General. The withdrawal shall become effective on the first day of the month following the expiration of a period of three months after the date of receipt of such notification by the Secretary General.

Article 31

1. Any Party may at any time denounce this framework Convention by means of a notification addressed to the Secretary General of the Council of Europe.
2. Such denunciation shall become effective on the first day of the month following the expiration of a period of six months after the date of receipt of the notification by the Secretary General.

Article 32

The Secretary General of the Council of Europe shall notify the member States of the Council, other signatory States and any State which has acceded to this framework Convention, of:

- a. any signature;
- b. the deposit of any instrument of ratification, acceptance, approval or accession;
- c. any date of entry into force of this framework Convention in accordance with Articles 28, 29 and 30;
- d. any other act, notification or communication relating to this framework Convention.

In witness whereof the undersigned, being duly authorised thereto, have signed this framework Convention.

Done at Strasbourg, this 1st day of February 1995, in English and French, both texts being equally authentic, in a single copy which shall be deposited in the archives of the Council of Europe. The Secretary General of the Council of Europe shall transmit certified copies to each member State of the Council of Europe and to any State invited to sign or accede to this framework Convention.